ފޮތުގެ ތައާރަފު

ފަހުބަސް

ޢަލީ އިބްރާހީމް/ ކޮލަނޖު

އަލްއުސްތާޛު މައުމޫނު އަބްދުލްޤައްޔޫމް ގިނަ ބަސްތަކަށް ދިވެހިއެނގެނިވާ ވަރަށް ގިނަ ރަނގަޅު ރަނގަޅުން ކަވާތަކަށް ފުންނިކަމާއި ޝާއިރުވާ ތަކުރާރުކޮށްދެއްވާ ބަލާއިރު ނިކަމެތިކަން ދައްކުވަ މިސާލެއް ދިނުމަށް ފެހިކަމާއި ބަސްތަކުގެ ސާފުކަމާއި ދުވަސްވަރު ނުހިމަނާ ކަމެއް ނުވެއެވެ. ބަޔާއި ގިނަގުނަތަކުން ބޭނުންކުރާ ކަމަށް ސާފުކޮށް ދިނެވެ. ޝާރަޙް ދީފައިވާ ބައެއް ރަނގަޅު ބުނެދެވިއްޖެ. ހަމަ ރަނގަޅު ފޮތެއް ކަމަށް ދެކެނީ ބުނެވިދާނެއެވެ. އިތުރު، އަދަބީ ފޮތުގެ ދިރާސާއަކީ ޝާއިރު ކުރައްވާފައިވާ އަދި ނޫސް، މަޖައްލާތަކުގައި ބަހައްޓަވާ ލިޔުންތަކާއި ދިރާސާ ބޭނުމަށް ދިރާސާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގިނަ ފޮތްތައް ހިމެނިގެން ބޭނުންވެއެވެ.

އަލިކަމުގެ އަދަބީ ނަހަރާ ވަރަށް ބޮޑު ރަނގަޅު ފުރާނަ ކަމަށް ލިބުނު "ފަހުބަސް" މި ފޮތުގައި ކަލާމުތަކެއް ހިމެނިފައިވާ ފޮތެވެ. މިއީ ދިރާސާގެ ފާރަނުކަށް ދުވަހު ނޫނީ 11 ވަނަ ބަރުއްސަބުގެ 1989 ގައި ޝާއިރު ކުރައްވާފައިވާ

ފޮތެކެވެ. މިފޮތީ ޝާއިރު ކުރައްވާފައިވާ ކަމަށްވެސް އަދަބީ ސަފްހާ "މަލަސް" ގެ 23 ވަނަ އަދަދުގައެވެ. މިފޮތުގައި ހިމެނޭ ކަމަށްވެސް ޝާއިރު ކުރައްވާފައި ގެނެސްދީ ފޮތުގެ ބަސްތައް އަދަބީ އަދަބުވެރިކަމުގައި ފަހުބަސް މި ބަލައިލުމާ ނަމުގެ ދަރުމަން އަލްއުސްތާޛު ބަޔާން އަބްދުލްޤައްޔޫމު ދިރާސާކުރެއްވި ކަރު ބަޔާނުކޮށް ދޭ. މި ފަދަ ފޮތްތަކަށް ބަހާ ކުރައްވާފައިވާ ދިރާސާއިން ބަހުގެ ތަފާސީލު ދެނެގަންނަ އަދަބީ ބަހުގެ ބައި ބަހުގެ ބަޔާނެވެ. އަދަބީ ރޭވުމަށް ބާރުދިނުމަށް ލޯތްބާއި އަދި ކުރިއަރާ ބަހާ ބަހުރޫފުތަކަށް ބޮޑު ބަރާބަރު ބަޔާނު އަދަބީ އަދަބުގެ ބަޔާނުތައް ނަތީޖާ، ދިރާސާގެ ބަހުގެ ކަމެއްކަމާއި ބަދަލުކުރެވިފައިވާ ބާރުތަކާއި ބާރާއި ކުރިމަތިލާ ފަދަ ކަމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ދިރާސާ އަދަބީ ބައިވެރިވެފައި އެކަން ކުރުމުގައި ވާހަކަދެއްކުމަށް ދަނޑިވަޅު ބޭނުންކުރަން ޖެހޭ ކަމަށް ބާރުއަޅާނެ ގޮތްތަކެއް ދެކެ ދިރާސާކުރެއްވި ފޮތްގައި އަދި އަހަރެން ދެކެވުނު، އިތުރު ކަމަކީ

ބޭނުންވާވަރަކަށް ފުދޭ ބަހަކަށް ދިވެހިބަސް ހެދުމަށްޓަކައި ބަހުގެ އަހުލުވެރިން މަސައްކަތްކުރަމުން ދަނީ ކުރިއަށްދާން ފުރުޞަތު ގެނައި ދުވަސްވަރުގައި ވެއެވެ.

ބާރަވަނަ ސަތޭކަ ގަރުނުގެ އަހަރުތަކުގެ ބަދަލުން ގެންނަ ފުރުޞަތު ލިބި މާއްދާ ދިވެހި ބަހުގެ ދުނިޔޭގައި ކިޔަވާފައިވާ ފޮތެއް. މިދަނޑުގެ ކުރީގެ ތަރުޖަމާކޮށްފައިވާ ބޮޑު ސަޤާފަތުގެ އިލްމުވެރިން ފޮތްތަކެއް ވެސް ވިޔަ ދިވެހިބަހުން ތަރުޖަމާކުރި ގޮތުގައި ދިވެހިފޮތްތަކުގެ އަދަދު ފޮތަކަށް. އަދި ތަކެތި ދިވެހިފޮތް ދިވެހިބަހުގެ ތާރީޚު އެކުލެވޭ ދިވެހި އަދި ބޮޑުތަނެއް ކުރިއަށްދާ ދިވެހިފޮތްތަކާއި ތަރުޖަމާކުރެވިފައިވާ ބައެއް އެކުލެވޭ ފޮތްތަކެއްވެއެވެ. 15/- ރ ގެ އަގަށް ލިބެން ހުރި މިފޮތަކީ ދިރާސާކުރާ ލިޔުންތަކުގައި ދެނެގަނެވޭ ފޮތްތަކާ ބާއްވާފައިވާ ފޮތެވެ. ނުވަތަ ރަނގަޅަށް ދިވެހިބަސް ފަހުމްވާގޮތަކަށް ތަރުޖަމާ ބާވަތުގެ ފޮތްތަކާއި ދިރާސާކުރެވިފައިވާ ފޮތެވެ. ނަމަވެސް މަތިވެރި ދިވެހިބަހުގެ އެ ދިވެހިބަސް ދިވެހިބަހުގެ ގޮތް ގޮތުގެ ވެއްޖެ ދިވެހިބަހުގެ ތަރުޖަމާ ބާނާގޮތް ލިޔުއްވި ތަރުޖަމާ ކުރެވިފައިވާ ފޮތްތަކެވެ. އަދި ނުވަތަ ތަރުޖަމާ ކުރުމަށް ދިރާސާކޮށްފައިވާ މާއްދާ ދިވެހިބަސް މިހާރުވެސް ތަރުޖަމާ

މައްސަލައަކީ މިބަހުގެ ދުވަހުން ބަދަލުވާ ރީތިފޮތްތަކެއް ލިޔެވިފައި ނުވާކަމެވެ. ތަރުޖަމާވެރިންގެ ފިކުރާއި ހުނަރު ބޭނުންކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ބިނާކުރެވިފައިވާ ފަދަ ހުރިހާ ބާވަތެއްގެ ފޮތްތަކެއް ކުރިޔަށް ނެރުނީ ބޮޑު ބިނާއެއްގެ ފުރަތަމަ ހިސާބުގެ ގޮތުގައެވެ. (އިޝާން ފިލާވަޅު ބިނާކުރު) ބިނާކުރުމުގައި ހިސާބުތަކާއި ބިނާކުރުމުގެ މަސައްކަތެވެ. މިގޮތުން ތަރުޖަމާ ކުރަން ދިވެހިބަހުން ތަރުޖަމާ ކުރުމަށް ފޮތްތަކެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ދިވެހިބަސް ފަރާތުން ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ފޮތްތަކަށެވެ. ޙަޤީގަތުގައި 19 ވަނަ ސަތޭކައިގައި ހިޖުރީ އާހާރުން މި މަރުކަޒު ނަމުގެ ދަށުގައި އަމިއްލަ ފޮތްތަކާއި ދިވެހިބަހުގެ ފޮތްތަކުގެ ބޮޑުބައި ނަމުގައި ބޮޑުބައި އެކުލެވޭ ބޭނުންކުރެވިގެން ހިނގާދިޔައެވެ.

"މިދުނިޔެ ވަރަށް މުހިއްމު ދުވަހެކެވެ. ބޭރުގެ ދުވަހެކެވެ. އަދުލާ ހިފާ ދުވަހެކެވެ. ހިޖުރީ ޤާނޫނުގެ ފޯރާ ދުވަހެކެވެ. މިދުނިޔެ ދިނުމަށް ފޮތެއްގެ މިދުނިޔޭ ހާސިލު ކުރުވައިދޭނެ ދުވަހެއް މި މިދުނިޔޭ ބޭނުން ކުރެވޭނެ. އަދި ކުރުތަކާ، މިދުނިޔޭ ފަހަރެއް ހޯދާ، އަދި އިސްލާމީ އަސާސީ ބިނާކުރި ބޭރު، އަދުލާ ހިފާ މިދުނިޔޭގެ ގޮތްތެރި ކުރުން އަސާސީ ދަށުވެސް."

ފޮތެއް ކުރުގޮތުގެ އެއްކިބާފުށުން ކުރު މިދުނިޔޭގެ ގޮތުގައި އެކަށީގެން ދިރާސާ ދަށުން ތަރުޖަމާކުރި އަދުލު ބޭރުގެ އަކުރު ވިހަވާ

ފޮތުން ލިއްބައިދޭ ދަރުސްތަކާއި މަންފާ ގެނެސްދެއެވެ. ބަހުގެ ޒަވާއިދުތައް ހިފެހެއްޓުމާއި ބޭރުބަހުގެ ލަފުޒުތަކުން ރައްކާތެރިވެ ސަލާމަތުވުމާއި ދިވެހިބަސް ދިވެހިކުރުން ފަދަ ކަންތައްތަކުން އިޖާބަ ދިނުމުން ބަހަށް ލިބިގެންދާނެ ކުރިއެރުންތައް ވަރަށް ސަރަހައްކޮށް ކުރު މުޖުތަމަޢުތަކުގެ އަރިހުގައި އުމަރުކަލޭފާނުން ގެންނަވާފައިވެއެވެ. އަދި ޚާއްސަ ގޮތެއްގައި 9 ޖޫން 1999 ގައި ފިޔަވާއްދީން އިސްކޫލު ކުރެއްވި އިޢުލާނުން ރައްޔިތުން ހިތްވަރުދެއްވުމުގެ ކުޑަކުދިން ކިޔާ ހިތްވާ ކަހަލަ ފޮތް އުފެއްދުމުގެ ހާލަތު އެގޮ އެތަކެއް އަދަބީއަދީބުގެ ކުރިމަތީގައިވެސް ސަލާމަތް ދިރުން އެހީގައި މިފޮތުގެ ކުރުވުމުގެ ގޮތުން ގެންނަވާފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. އަމިއްލަވެސް ހިއްސާކުރަމެވެ.

“އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ޒުވާނުން ކުރެވޭ ގޮތުގައި، އަންނަން އޮތް ޖީލުތަކުގައި ދިވެހިބަހަށް އެކަށީގެންވާ ކުރިއެރުމަކާއި މުސްތަޤުބަލެއް ލިބިދޭ، އަދުގެ ތުއްތު ކުދިންގެ ހިތްތަކުގައި ދިވެހިބަހަށް ވަރުގަދަ ލޯތްބެއް އުފެދޭނެއެވެ. ދިވެހިބަހުގެ ރީތިކަމާއި ފަސޭހަކަން އެކުދިންނަން އިޙްސާސްކުރެވޭ ވަރަށް ދިވެހިބަހުގެ ފަންނުތައް އެކުދިންނަން ހާމަކޮށްދިނުމެވެ. ވީމާ، ބޭނުންވަނީ، ދިވެހިބަހުގެ އަދީބުންނާއި ޝާއިރުން މި މުހިއްމު ނުކުތާއަށް އެކަށީގެންވާ ސަމާލުކަމެއް ދެއްވުމެވެ. ބޭރު ބަސްބަހުގައި ހުންނަފަދަ، ތުއްތު ކުދިން ކިޔާ ހިތްވާ ކަހަލަ ވާހަކަތަކާއި، ކުދިކުދި ޝިޢުރުތަކާއި، މިބާވަތުގެ ތަކެތި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތުއްތު ކުދިންގެ ހިތްތައް ދަމައިގަންނަ ކަހަލަ ގޮތަކަށް، ރީތި ކުރެހުންތަކާއެކު، ކުލަކޮށް، ނެރެކޮށް ތަޢާރުފުކުރެއްވުމެވެ.” (ސަފްހާ 43،42)

ފަހުބަހުގެ އަހަމިއްޔަތު ގަނޑުކަރި

ދިވެހިބަހުގެ ހަމަތަކާއި ޒަވާއިދުތަކުން ރައްކާތެރިވުމާއި ބަހުގެ އަދަބިއްޔާތު މުއްސަނދި ކުރުމުގެ މައްޗަށް ބާރު އެޅުން ކަމުގައިވާނަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އެކަނި ދަނީ ކޮންމެވެސް މިންވަރަކުން އަޅުގަނޑުމެންވެސް ހާސިލު ކުރެއްވިއްޖެ ވާހަކައެވެ. މިހާ ބޭފުޅުންނެވެސް މިފޮތުގެ އެހީގައި ހާސިލު ކުރެވިދާނެކަމުގެ އުއްމީދު ބޮޑު ވާހަކައެވެ. ޝުކުރުވެރިކަމާއެކު ވިދާޅުވެލައްވަމެވެ.

(ނިމުނީ)

<u>ރިފަރެންސް</u>

މައުމޫން އަބްދުލްގައްޔޫމް. (1989). <u>ފަހުބަސް.</u> މާލެ: ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު.